

OBSAH

R. Vondráček:

OBECNÉ ZÁKLADY VÝROBY ŽELEZA.

ČÁST PRVÁ.

	Str.
Chemické reakce a soustavy	3
I. ZÁKLADNÍ ZÁKONY	3
a) Plynové zákony	3
b) Zákony thermochemické	5
c) Specifické a tavné teplo	11
d) Chemická rovnováha	12
e) Zákon o aktivitě hmoty	15
f) Pohyblivost chemických rovnováh	19
g) Reakční rychlost	23
h) Jiné zákony	25
II. ŽELEZO A JEHO SLITINY	26
a) Čisté železo	26
b) Slitiny železa	29
III. STRUSKY	37
a) Složky strusek	37
b) Strusky křemičitanové	40
c) Strusky železnaté	47
d) Strusky fosforečnanové	48
IV. CHEMICKÉ SOUSTAVY S FÁZÍ PLYNNOU	50
a) Soustava železo-kyslík	50
b) Soustava uhlík-kyslík	52
c) Soustava uhlík-vodík-kyslík	55
d) Soustava železo-kyslík-vodík	57
e) Soustava železo-kyslík-uhlík	57

ČÁST DRUHÁ.

Výroba surového železa	61
V. CHEMICKÉ POCHODY VE VYSOKÉ PECI	61
a) Oddělení železa z rudy	61
b) Reakce plynu	63
c) Reakce v zavážce	66
d) Redukce železa	71
e) Redukce manganu, křemíku a fosforu	73
f) Síra ve vysoké peci	76
g) Redukce jiných prvků	78
h) Struska z vysoké peci	80

	Str.
VI. TEPLoty A MECHANICKÉ POMĚRY VE VYSOKÉ PECI	86
a) Teploty ve vysoké peci	86
b) Pohyb a tlak zavážky	88
c) Pohyb a tlak plynů	90
d) Výška a tvar peci	96
VII. LÁTKOVÉ A TEPELNÉ HOSPODÁŘSTVÍ VE VYSOKÉ PECI	100
a) Látková rozvaha	100
b) Výpočet zavážky	107
c) Tepelná rozvaha	112
d) Předběžný odhad spotřeby koku	118
e) Grafické znázorňování tepelných bilancí	119
f) Ohřívání větru	120
ČÁST TŘETÍ.	
Výroba kujných druhů železa	123
VIII. CHEMICKÉ SOUSTAVY A REAKCE PŘI ZKUJŇOVÁNÍ ŽELEZA	123
a) Podstata zkujňování	123
b) Okysličování železa	125
c) Okysličování uhlíku	128
d) Potrojná soustava železo-křemík-kyslík	130
e) Počtvorná soustava železo-uhlík-křemík-kyslík	131
f) Potrojná soustava železo-mangan-kyslík	132
g) Rovnovážný diagram Styriho	140
h) Okysličování fosforu	142
i) Potrojná soustava železo-mangan-síra	146
j) Potrojná soustava železo-hliník-kyslík	150
k) Reakce strusky	151
l) Rychlost zkujňovacích reakcí	155
IX. TOPENÍ A TOPENIŠTĚ	158
a) Teplotový spád	158
b) Přejed teply	161
c) Regenerace tepla	168
d) Výměna tepla v regenerátorech	171
e) Účinnost topení	179
f) Pohyb plynů v Siemensově-Martinově peci	180
g) Rozměry peci	187
X. ZPŮSOBY VÝROBY KUJNÝCH DRUHŮ ŽELEZA	193
a) Přehled výrobních postupů	193
b) Přímá výroba kujného železa	195
c) Pudlování	200
d) Zkujňování větrem	202
e) Způsob odpadkový	207
f) Způsoby rudové	211
g) Desoxydace oceli	215
h) Tuhnutí oceli	217
i) Struska v oceli	222
j) Plyny v oceli	225
k) Zkujněná litina	227
XI. LÁTKOVÉ A TEPELNÉ HOSPODÁŘSTVÍ NÍSTĚJOVÝCH POCHODŮ	230
a) Látkové hospodářství	230
b) Tepelná rozvaha	236
c) Využití tepla v pracovním prostoru	239
d) Účinnost topení	242

XII. TEPELNÉ ZPRACOVÁNÍ OCELI	247
a) Žihání	247
b) Kalení a popouštění	252
c) Tváření za tepla	256
d) Sváření	257
e) Cementování	258

Ot. Quadrat:

VÝROBA SUROVÉHO ŽELEZA A OCELI.

Z DĚJIN VÝROBY ŽELEZA	265
<i>Železné a manganové rudy</i>	268
Geologická povaha železných rud	272
Hutní odpadky	272
Rudy manganové	273
Průmyslové ocenění železných rud	274
<i>Úprava rud</i>	274
Obohacování rudy	274
Drcení rudy	276
Spojování drobné rudy v kusy	276
Pražení rud	281
<i>Přísady do vysoké peci</i>	282
Paliva	283
<i>Vysoká pec a příslušenství</i>	286
Profil a rozměry	286
Stavba vysoké peci	290
Otvory peci	293
Zařízení kychty	296
Ohřívání větru	301
Vyzdívka ohřivače	303
Ventily u ohřivače	304
Rozměry a výkonnost ohřivače	307
Kychtové plyny	308
Čištění plynu	308
Přívod větru	313
Sušení větru	315
Větrovod	316
<i>Práce na vysoké peci</i>	318
Spouštění peci	318
Vypouštění a lití sur. železa	320
Dušení a zastavení peci	322
Vypouštění a zužitkování strusky	323
<i>Poruchy peci a nepravidelností chodu</i>	324

	Str.
VÝROBA RŮZNÝCH DRUHŮ SUROVÉHO ŽELEZA	327
<i>Druhy surového železa . . . . .</i>	<i>329</i>
Vlastnosti surového železa	329
Surové železo	332
Šedá železa	333
Bílá železa a ferromangan	334
Roztřídění surového železa podle upotřebení	334
Ferroslitiny	336
<i>Výroba surového železa v elektrické peci . . . . .</i>	<i>338</i>
<i>Přetavování surového železa . . . . .</i>	<i>341</i>
Slévání litiny	341
Přetavování v kelímkách	341
Přetavování v pecích plamenných	342
Pec kupolní.	343
Kupolní peci v ocelárnách	345
Pracovní postup v kupolní peci	346
Chemické pochody v kupolní peci	347
Misiče pro surové železo	349
Druhy misičů	349
Chemické změny železa v pánvi a v misiči	351
ZKUJŇOVÁNÍ VĚTREM NEBOLI POCHODY KONVERTROVÉ	353
<i>Podstata způsobu a jeho vývoj . . . . .</i>	<i>353</i>
Zařízení konvertrů	355
Plášť a vyzdívka konvertrů	357
Dna konvertrů	359
Přívod větru	360
Rozměry konvertrů	360
Zařízení oceláren	361
Postup výroby v kyselém konvertru	361
Zkujňování	362
Konec oduhlení	363
Desoxydace a karburace	364
<i>Postup výroby v zásaditém konvertru . . . . .</i>	<i>365</i>
Složení suroviny.	365
Postup práce	365
Dofukování	366
Konec odfosfoření	367
Desoxydace a karburace	368
Průběh zásaditého pochodu	368
Tepelná bilance	371
Výrobní výsledky	372
<i>Malé Bessemerovy konvertry . . . . .</i>	<i>372</i>
Výroba generátorového plynu	376
Princip výroby	376
Vlastnosti paliva pro generátory	378
Zařízení generátorů	380
Siemensův generátor	380
Generátory s otočnými rošty	382
Plnění generátorů	383

	Str.
Přívod generátorového plynu k peci	385
Ostatní plynná paliva	388
VÝROBA OCELI POCHODEM MARTINOVÝM	390
Vývoj kyselého a zásaditého pochodu	390
Princip plamenné peci s generátory	394
Rozvodná ústrojí pro plyn a vzduch	395
Plynové a vzduchové kanály k peci	398
Plynové a vzduchové komory	398
Zdivo komor a mřížové vyložení	400
Plynové a vzduchové kanály	403
Tavicí prostor a nístěj	405
Sklopné peci	410
Pracovní plošina a zavážení peci	410
Vytápění peci	412
Tlak plynu, vzduchu a kouřových plynů	414
Zmenšení tahu při zanesení mřížoví	415
Využití tepla kouřových plynů	415
Uvádění peci do chodu	415
Úprava nístěje pecí zásaditých a kyselých	416
Úprava výpusti kyselých pecí	417
<i>Kyselý pochod Martinův . . . . .</i>	<i>418</i>
Zavážení peci	419
Tavení a sledování jeho postupu	420
<i>Zásaditý pochod Martinův . . . . .</i>	<i>423</i>
Odpadkový pochod	423
Přísady k odfosfoření a ostatní pomocné hmoty	425
Zavážení peci	426
Tavení a sledování jeho postupu	427
Zkoušky z lázně a desoxydace nejměkčí oceli	429
Vypouštění oceli	429
Nepravidelně probíhající tavby	430
Zavážka na tvrdší oceli	431
Zkoušky z lázně a dohotovení tvrdších ocelí	432
Úprava nístěje po vypouštění oceli	433
Opravy peci na konci týdne	434
Zkujňování v zásadité nístěji přísadou rudy	434
Princip rudného pochodu	435
Pochod Bertrandův-Thielův	437
Hoeschův pochod	438
Hoeschův pochod ve sklopných pecích	439
Talbotův pochod	439
Duplexní pochod	441
Slévání oceli	442
Slévací pánve	442
Kokily a ingoty	445
Lití horem a spodem	445
Zjevy při lití	449
KELÍMKOVÁ OCEL	450
Kelímky	451
Suroviny k výrobě kelímkové oceli	452
Kelímkové peci	454

	Str.
VÝROBA ELEKTRICKÉ OCELI	457
Obloukové peci	457
Transformátory	458
Automatický regulátor elektrod	460
Elektrické peci s obloukem mezi elektrodami	460
Elektrické peci s obloukem na zavážce	462
Elektrody	465
Indukční peci	468
Indukční peci vysokofrekventní	472
Postup výroby oceli v zásaditých elektrických pecích	473
Zavážení elektrických pecí	473
Desoxydace, odsíření a dohotovení tavby	474
Průběh desoxydace	475
Příklady k desoxydované oceli	476
Pochod s jednou struskou	476
Pochod s roztavenou zavážkou	477
Postup výroby v kyselé elektrické peci	477
VÝROBA SVÁŘKOVÉHO ŽELEZA	479
Zkujňování ve výhni	479
Pudlování	480
<i>Výroba svářkového železa paketováním starého železa</i>	486
VÝROBA TEMPEROVANÉ LITINY	487
Příprava roztavené suroviny	487
Temperovací nádoby	493
Temperovací prostředí	494
Temperovací peci	495
Temperování	498
SLOŽENÍ OCELI A JEJÍ UPOTŘEBENÍ	502
Tepelné zpracování oceli	503
Uhlíkové oceli	505
Uhlíkové oceli nástrojové	508
Slitinové oceli	509
Manganové oceli	510
Křemíkové oceli	510
Manganokřemíkové oceli	511
Niklové oceli	511
Chromové oceli	512
Oceli chromokřemíkové	513
Wolframové oceli	513
Vanadové oceli	514
Chromovanadové oceli	514
Chromoniklové oceli	514
Chromoniklové nerezavějící oceli	515
Oceli chromowolframové	516
Molybdenové oceli	517
Kobaltové oceli	517
Nemagnetické oceli	518
Rychlořezné oceli	518
Oceli používané ve zbrojním průmyslu	519
Oceli na odlitky	520
LITINA, JEJÍ SLOŽENÍ A UPOTŘEBENÍ	523

VÝVOJ VÝROBY SUROVÉHO ŽELEZA A ZKUJŇOVACÍCH POCHODŮ NA ÚZEMÍ ČESKOSLOVENSKA	526
ŽELEZÁŘSKÉ ZÁVODY V ČSR	530
Pražská železářská společnost	530
Železářny Vítkovického horního a hutního těžírstva	531
Železářny Báňské a hutní společnosti v Třinci	534
Státní železářny v Tisovci a v Podbrezové	537
Poldina huť	538
Škodovy závody	538
Českomoravská-Kolben-Daněk a. s.	539
Ostatní ocelárny a slévárny kujné litiny	539
STATISTIKA VÝROBY SUROVÉHO ŽELEZA A OCELI	543
Československo;	
Přehled o těžbě a zpracování železné rudy v letech 1925—32	545
Manganová ruda	547
Výroba surového železa	553
Výroba surové oceli	552
Statistika železářských pecí	555
Rakousko	556
Maďarsko	558
Polsko	559
Německo	560
Saarské území	565
Francie	567
Belgie	571
Lucembursko	573
Nizozemsko	574
Velká Británie	575
Švédsko	578
Norsko	580
Rusko	581
Rumunsko	584
Jugoslavie	585
Řecko	586
Itálie	586
Švýcarsko	588
Španělsko	588
Portugalsko	590
Jiné evropské státy	591
Spojené státy severoamerické	591
Kuba	594
Filipínské ostrovy	595
Kanada	595
New Foundland	596
Mexico	596
Kolumbie	597
Brazilie	597
Chile	598
Peru	599
Japonsko	599
Čína	601
Nizozemská Indie	603
Britská Indie	603

	Str.
Alžír	604
Tunis	604
Maroko	605
Jihoafrická Unie	605
Australský státní svaz	606
Jiné zámořské státy	607
<i>Statistika světové výroby oceli a surového železa v letech 1927—1932</i>	609
<i>Světová těžba železné rudy v letech 1925—1931</i>	610
<i>Světová výroba surové oceli za rok 1929 podle výrobních pochodů</i>	611
<i>Účast jednotlivých zemí na výrobě surové oceli podle výrobních pochodů</i>	612
<i>Vývoj a současný stav výroby oceli</i>	613
<i>Poměr cen surovin k výrobě 100 kg ingotů z Martinovy oceli</i>	615
<i>Ceny jiných surovin</i>	617
<i>Prodejné ceny různých druhů válcované oceli</i>	617
<i>Prameny</i>	619
<i>Osobní jména z prvního oddílu</i>	621
<i>Osobní jména z druhého oddílu</i>	623
<i>Místní jména z druhého oddílu</i>	625
<i>Seznam závodů uvedených v druhém oddílu</i>	631
<i>Ukazatel věcný prvního oddílu</i>	633
<i>Ukazovatel věcný druhého oddílu</i>	637
<i>Seznam vyobrazení v textu a v přílohách</i>	654